

Onderwijskoepels en zorg- en welzijnskoepels bezorgd over aanhoudende, structurele onderfinanciering

Beste Vlaamse regering,

De vier zorg- en welzijnskoepels – SOM, Vlaams Welzijnsverbond, Zorggezind en Zorgnet-Icuro – en de onderwijskoepels en -vakbonden onderschrijven gezamenlijk twee protocollen van niet-akkoord bij het voorontwerp van programmadecreet van de begrotingsopmaak 2025 dat momenteel voorligt.

Er is begrip voor de algemene situatie van de Vlaamse begroting, maar de koepels en vakbonden kunnen niet akkoord gaan met artikel 52 over de beperkte indexatie van de werkingsmiddelen. Op basis van dit artikel zal de indexaanpassing in de begrotingsjaren 2025, 2028 en 2029 voor de helft verrekend worden en zal er in de begrotingsjaren 2026 en 2027 geen indexaanpassing verrekend worden.

Zorg en welzijn

De niet-indexatie van werkingsmiddelen was een ‘stille’ besparing die ingevoerd werd door de Vlaamse Regering in 2010 en die intussen al bijna 15 jaar doorloopt. Heel concreet: Had een organisatie 100 euro aan werkingsmiddelen in 2010, dan zouden die door indexering vandaag 137 euro moeten bedragen. Maar door de niet-indexering van de werkingsmiddelen (en andere extra besparingen) is dat vandaag nog slecht 90 à 95 euro. Dit brengt organisaties in financiële moeilijkheden.

In de aanloop naar de Vlaamse verkiezingen van 2024 hebben bijna 600 bestuurders van organisaties in de zorg- en welzijnssectoren een open brief ondertekend waarin ze de Vlaamse overheid opriepen om de werkingsmiddelen opnieuw te indexeren. Ondernemers in zorg en welzijn zien de alledaagse kosten voor energie, voeding, kantoorbenodigdheden en ander materiaal stijgen, maar die budgetten om die kosten te dekken blijven ongewijzigd. Gevolg: steeds meer organisaties krijgen het financieel erg moeilijk.

Als de Vlaamse regering niet eindelijk opnieuw de werkingsmiddelen volledig gaat indexeren, dreigen onze sectoren te imploderen. We moeten vermijden dat organisaties verplicht worden om te snoeien in de personeelsinzet – in sectoren waar de werkdruk al zeer hoog is – om zo het tekort op de component werking te compenseren. De kwaliteitsvolle maatschappelijke dienstverlening komt dan immers in het gedrang. De vier zorg- en welzijnskoepels roepen de Vlaamse regering daarom op om de werkingsmiddelen volledig te indexeren en structureel te investeren in toegankelijk zorg en ondersteuning voor iedereen.

Onderwijs

De stijgende kosten van energie, onderhoud van gebouwen en de aanschaf van schoolmateriaal, zoals papier, leerboeken, schrijfgerief en meubilair drukken zwaar op het budget van scholen, centra en academies. Zonder indexering kunnen scholen minder besteden aan hun goede werking, wat ten koste gaat van de kwaliteit van het onderwijs en de omstandigheden waarin onderwijspersoneel kan werken.

Onderwijs kent een nieuw financieringsmechanisme sinds 2008. Sindsdien heeft het basisonderwijs slechts gedurende zeven jaar een volledige indexering van de werkingsmiddelen gezien. In vier jaar is er helemaal niet geïndexeerd en in drie jaar zijn de werkingsmiddelen voor 60 procent geïndexeerd. Het secundair onderwijs heeft gedurende drie jaar de wettelijk vooropgestelde volledige index gekregen. Drie jaar is er niet geïndexeerd en acht jaar is de index voor 60 procent toegekend. De combinatie van overgeslagen en gedeeltelijke indexeringen en de toename van de leerlingenaantallen die maar voor 40% vertaald worden in werkingsmiddelen heeft tot gevolg dat het Vlaamse leerplichtonderwijs in schooljaar 2022-23 336 miljoen euro aan koopkracht per leerling verloor. Had een school €100 aan werkingsmiddelen per leerling in 2008, dan zouden die door indexering in 2024 €147 moeten bedragen. Maar door de niet-indexering van de werkingsmiddelen en doordat de werkingsmiddelen de evolutie van de leerlingenaantallen niet volgen (en andere extra besparingen) is dat vandaag nog slechts €126.

De Vlaamse onderwijsverstrekkers zijn bezorgd over wat volgt. In plaats van de koopkracht van de werkmiddelen te herstellen, zoals de Commissie der Wijzen nog maar enkele maanden geleden adviseerde, worden deze door de voorgestelde maatregelen verder beperkt. De komende vijf jaar worden de werkmiddelen van de scholen twee jaar immers niet geïndexeerd en drie jaar voor de helft. Dat het gewoon en buitengewoon basis- onderwijs niet onder deze besparing vallen wordt geapprecieerd, maar is niet meer dan een doekje voor het bloeden. Ook de leersteuncentra, internaten, centra voor volwassenenonderwijs en CLB's vallen onder de onderwijsbesparingen. Hoe hoger de inflatie, hoe groter het effect van desindexeringen. Als de voorspellingen van het Federaal Planbureau correct zouden zijn (2% inflatie in 2025 en 1,80% per jaar in de daaropvolgende jaren), dan bespaart de nieuwe Vlaamse overheid door de desindexering 114 miljoen euro op het onderwijs. Maar als het een beetje tegenzit en de inflatie zou blijven wat hij vandaag is (3,10% per jaar), dan wordt dat 196 miljoen euro.

Het secundair onderwijs zal op een later moment nog bijkomende besparingen opgelegd krijgen, in het Vlaamse Centenboekje terug te vinden onder 'Temperen groei secundair onderwijs', die vanaf 2027 elk jaar meer dan €150 miljoen moeten opleveren.

Hoogachtend,

Marleen Roesbeke, SOM | Hendrik Delaruella, Vlaams Welzijnsverbond

Didier Martens, Zorggezind | Margot Cloet, Zorgnet-Icuro

Katholiek onderwijs Vlaanderen | GO! – Het gemeenschapsonderwijs

Onderwijsvereniging van Steden en Gemeenten | Overleg Kleine Onderwijsverstrekkers

Christelijke Onderwijzersverbond | Christelijke Onderwijscentrale

ACOD Onderwijs | VSOA Onderwijs

